Bilirkişi Kusur Oranı Veremez

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu	07.01.2026	Bozma

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2025/2154	2026/22	HMK 266, HMK 279, HMK 282, 6754 s.K. 3, TCK 22, TBK 49

ÖZET

Bilirkişinin asli/tali kusur ve yüzdelik kusur oranı konusunda değerlendirme yapamayacağını öngören rehber ilke maddesini iptal eden Danıştay 10. Daire kararı bozuldu; Kurul, kusur tespitinin hâkime ait hukuki bir değerlendirme olduğunu, bilirkişinin teknik verilerle sınırlı kaldığını belirtti.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/bilirkisi-kusur-orani-rehber-ilke-danistay-iddk-2026-22/ →

Karar metni

Adalet Bakanlığı Bedesten sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

DANIŞTAY İDARİ DAVA DAİRELERİ KURULU 2025/2154 E. , 2026/22 K.

"İçtihat Metni"

T.C.

DANIŞTAY

İDARİ DAVA DAİRELERİ KURULU

Esas No : 2025/2154

Karar No : 2026/22

TEMYİZ EDEN (DAVALI) : ... Bakanlığı

VEKİLİ : Av. ...

KARŞI TARAF (DAVACI) : ...

İSTEMİN KONUSU : Danıştay Onuncu Dairesinin 11/03/2025 tarih ve E:2021/3687, K:2025/1505 sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava konusu istem: Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Daire Başkanlığının resmi internet sayfasında 07/09/2020 tarihinde yayımlanan Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan "Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder." ibaresinin iptali istenilmiştir.

Daire kararının özeti: Danıştay Onuncu Dairesinin 11/03/2025 tarih ve E:2021/3687, K:2025/1505 sayılı kararıyla;

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun, 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun ve Bilirkişilik Yönetmeliği'nin ilgili maddelerine yer verildikten sonra;

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun bilirkişiliğe yönelik maddelerinde; mahkemenin, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine veyahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar vereceği, hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı, bilirkişinin, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamayacağı, hâkim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamayacağı, hâkimin, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendireceği kurallarına yer verildiği,

6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 3. maddesinde de 6100 sayılı Kanun'da yer alan kurallara benzer şekilde; bilirkişinin, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamayacağı, hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamayacağı, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı kurallarına yer verildiği,
Anılan kuralların, Anayasa'nın, yargı yetkisinin, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılmasını öngören 9. maddesinin zorunlu ve doğal sonucu olduğu, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektirmeyen ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulmasının, yargı yetkisinin devri anlamına gelebileceği,

Nitekim bu hususun, 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 3. maddesinin 2. fıkrasının gerekçesinde, "...uyuşmazlığın çözümü, hâkimin hukuk bilgisi dışında özel veya teknik bilgiyi gerektirmesi halinde bilirkişi görevlendirilebilecektir. Özel bilgiden maksat, hukuk bilimi dışında belirli bir bilim dalının araştırıp ortaya koyduğu sonuçlara ilişkin bilgidir. Teknik bilgiden maksat ise fizik, kimya, matematik gibi pozitif bilimlerin verilerinden elde edilen bilgidir. Düzenlemeyle bilirkişinin, raporunda veya yargı mercilerinin önünde sözlü olarak oy ve görüşünü açıkladığı sırada hukuki değerlendirmelerde bulunamayacağı hususu açık ve kesin olarak hüküm altına alınmaktadır. Çünkü iddia edilen eylemin veya maddi vakıaların hukuki niteliğinin tayini ve bunların delillerle ilişkilendirilerek bir sonuca varılması yani hukukun olaya uygulanması, bilirkişinin değil hâkimin asli görevidir. Bilirkişinin asıl fonksiyonu, hâkim tarafından ortaya konulan teknik konu-hukuki konu ayrımı doğrultusunda herhangi bir hukuki değerlendirmede bulunmadan sahip olduğu özel ve

teknik bilgiyi mahkemeye iletmek veya bu bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulamak suretiyle varmış olduğu sonuçları aktarmaktan ibarettir. ..." ifadelerine yer verilmek suretiyle açıklandığı,

Buna göre, 6100 ve 6754 sayılı Kanunların lafzı, amacı ve gerekçesi birlikte değerlendirildiğinde; bilirkişinin hukuk bilimi dışındaki özel ve teknik bilgisini mahkemece yöneltilen sorular çerçevesinde somut olaya uygulaması suretiyle ulaştığı sonucu ifade eden "kusurluluk (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı)" tespitinin, bilirkişiye 6100 ve 6754 sayılı Kanunlar ile verilip ilgili mahkemece dosya bazında tevdi edilen görev tanımı ve yetki sınırları dahilinde kaldığı, aksi durumda bilirkişilik kurumundan beklenen faydanın sağlanmasına, yani uyuşmazlığın çözümüne etki eden özel ve teknik bilgiye tam olarak ulaşıldığından bahsedilmesine olanak bulunmadığı,

Bir diğer ifadeyle, bilirkişinin, uyuşmazlığa esas konuda oy ve görüşünü (inceleme konusu üzerinde vardığı kanaati) ortaya koymasının, vardığı sonuçları aktarırken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunmamak kaydıyla, 6100 ve 6754 sayılı Kanun'lara dayandığı; ancak bilirkişinin, hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamamasının, sahip olduğu özel ve teknik bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulayarak vardığı kanaati ortaya koyamacağı anlamına gelmediği, kaldı ki 6100 sayılı Kanun'un 282. maddesinde belirtildiği gibi hâkimin, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendireceği, bilirkişinin oy ve görüşünün, gerekçesinin de ortaya konulması kaydıyla, mahkemeler yönünden bağlayıcı nitelikte bir delil olmadığı,

Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan ve davaya konu edilen düzenlemede ise, bilirkişinin, münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) konusunda herhangi bir değerlendirme yapamayacağının, aksi yöndeki tutumun bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade edeceğinin belirtildiği,

Bu durumda, sahip olduğu özel ve teknik bilgiyi mahkemeye iletmek veya bu bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulamak suretiyle vardığı sonuçları -yani oy ve görüşünü- aktarmak hususunda kanunen yetkisi olan ve mahkeme kararı gereği tevdi edilen dosya bakımından bu yetkisini kullanmakla yükümlü bulunan bilirkişilerin, kusurluluk (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) konusunda herhangi bir değerlendirme yapamayacağı, uyuşmazlığın içeriğine bakılmaksızın her ne surette olursa olsun bir görüş belirtemeyeceği yolundaki dava konusu genel düzenleyici işlemin, 6100 ve 6754 sayılı Kanunların yukarıda aktarılan hükümlerinin lafzına ve amacına aykırı olduğu sonucuna varıldığı gerekçesiyle, iptaline karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI : Davalı idare tarafından, Mahkemenin, ancak hakimin hukuk ve olağan hayat bilgisi ile kavrayamayacağı, özel veya teknik bilgi gerektiren hususlarda bilirkişi raporu isteyebileceği, bilirkişilerin ise, raporlarında sadece mahkeme veya hakimlerce istenilen hususlara ilişkin özel ve teknik açıklamalar yapacağı; bilirkişilerin bunun dışında, kusur veya kusur oranını belirlemesinin, hukuki nitelendirme ve değerlendirme niteliğinde olduğu, bu yetkinin ise yalnızca hakime veya mahkemeye ait olduğu, hakimin kusur durumunu belirlemek için

uzmanından ihtiyaç duyduğu teknik bilgileri aldıktan sonra gerekçesinde tartışarak kusurun ağırlığını belirleyeceği, dava konusu düzenlemede hukuka aykırılık bulunmadığı ileri sürülmektedir.

KARŞI TARAFIN SAVUNMASI : Davacı tarafından, Danıştay Onuncu Dairesince verilen kararın usul ve hukuka uygun bulunduğu ve temyiz dilekçesinde öne sürülen nedenlerin, kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı belirtilerek temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ ...'NUN DÜŞÜNCESİ : Temyiz isteminin kabulü ile Daire kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE:

MADDİ OLAY :

Antalya Bilirkişilik Bölge Kurulu Başkanlığınca, listelerinde kayıtlı olan ve kusur durumuna göre bilirkişi raporu hazırlayıp Bilirkişilik Kanunu'nun 3. maddesinin 2. fıkrasına ve 13. maddesinin 1. fıkrasının (ç) bendine aykırılık teşkil edecek şekilde hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunduğu ileri sürülen bilirkişilerin sundukları raporların içerikleri hakkında, 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 9. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendi ve Bilirkişilik Yönetmeliği'nin 59. ve devamı maddeleri uyarınca inceleme başlatılmıştır.

Davacının bilirkişi olarak görevlendirildiği dosyalarda düzenlediği raporların bir kısmında tarafların kusur oranlarını ve kusur durumlarını belirlemek suretiyle hukuki nitelendirme veya değerlendirmelerde bulunduğu, bir kısmında ise "sigorta" temel uzmanlık alanı ve "motorlu araç değer kaybı" alt uzmanlık alanında uzmanlığı bulunmamasına karşın bu alanın konusuna girecek şekilde rapor düzenlediği gerekçesiyle, Antalya Bilirkişilik Bölge Kurulunun ... tarih ve ... sayılı kararı ile 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 13. maddesinin 1. fıkrasının (ç) bendi ve 2. fıkrası gereğince uyarılmasına karar verilmiştir.

Bu karara davacı tarafından itiraz edilmesi üzerine Antalya Bilirkişilik Bölge Kurulunun ... tarih ve ... sayılı kararı ile itirazın reddine karar verilmiştir. Anılan karar, ... İdare Mahkemesinin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararı ile "Davacının söz konusu raporları Mahkeme ve savcılık kararlarına istinaden düzenlemiş olduğu, bununla birlikte davacının uzmanlık alanları arasında motorlu taşıt, trafik kazalarına sebebiyet veren teknik sorunlar, adli trafik alanlarının bulunması karşısında davacının uzmanlık alanına girmeyen konularda rapor düzenlediği ve hukuki nitelendirme ve değerlendirme yaptığı gerekçesiyle tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı" gerekçesiyle iptal edilmiş, iptal kararı istinaf incelemesinden geçerek kesinleşmiştir.
Davacı tarafından, Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Daire Başkanlığının resmi internet sayfasında 07/09/2020 tarihinde yayımlanan Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan "Bilirkişi münhasıran hâkimin

yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder.” ibaresinin iptali istemi ile temyizen incelenen dava açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT :

04/02/2011 tarih ve 27836 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun;

"Bilirkişiye başvurulmasını gerektiren hâller" başlıklı 266. maddesinde,

"(1) Mahkeme, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine yahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar verir. Ancak genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz. Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez.

" kuralına;

"Bilirkişilik görevinin kapsamı" başlıklı 269. maddesinde,

"(1) Bilirkişilik görevi, mahkemece yapılan davete uyup tayin edilen gün ve saatte mahkemede hazır bulunmayı, yemin etmeyi ve bilgisine başvurulan konuda süresinde oy ve görüşünü mahkemeye bildirmeyi kapsar. ..." kuralına;

"Bilirkişinin görev alanının belirlenmesi" başlıklı 273. maddesinde,

"(1) Mahkeme, tarafların da görüşünü almak suretiyle bilirkişinin görevlendirilmesine ilişkin kararında, aşağıda belirtilen hususlara yer vermek zorundadır:

a) İnceleme konusunun bütün sınırlarıyla ve açıkça belirlenmesi.

b) Bilirkişinin cevaplaması gereken sorular.

c) Raporun verilme süresi.

(2) Bilirkişiye, görevlendirme yazısının ekinde, inceleyeceği şeyler, dizi pusulasına bağlı olarak ve gerekiyorsa mühürlü bir biçimde teslim edilir; ayrıca bu husus tutanakta gösterilir." kuralına;

"Bilirkişi açıklamalarının tespiti ve rapor" başlıklı 279. maddesinde,

"(1) Mahkeme, bilirkişinin oy ve görüşünü yazılı veya sözlü olarak bildirmesine karar verir.

(2) Raporda, tarafların ad ve soyadları, bilirkişinin görevlendirildiği hususlar, gözlem ve inceleme konusu yapılan maddi vakıalar, gerekçe ve varılan sonuçlarla, bilirkişiler arasında görüş ayrılığı varsa, bunun sebebi, düzenlenme tarihi ve bilirkişi ya da bilirkişilerin imzalarının bulunması gerekir. Azınlıkta kalan bilirkişi, oy ve görüşünü ayrı bir rapor hâlinde de mahkemeye sunabilir.

(3) Mahkeme, bilirkişinin oy ve görüşünü sözlü olarak açıklamasına karar verirse, bilirkişinin açıklamaları tutanağa geçirilir ve tutanağın altına bilirkişinin de imzası alınır. Kurul hâlinde

görevlendirme söz konusu ise bilirkişilerin bilgilerine başvurulan hususu hemen aralarında müzakere etmelerine imkân tanınır ve müzakere sonucunda açıklanan oy ve görüş, tutanakla tespit edilip; tutanağın altı, bilirkişilere imza ettirilir.
(4) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz."kuralına;

"Bilirkişinin oy ve görüşünün değerlendirilmesi" başlıklı 282. maddesinde,

"(1) Hâkim, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendirir." kuralına yer verilmiştir.

17/12/2004 tarih ve 25673 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun;

"Bilirkişinin atanması" başlıklı 63. maddesinde;

"(1) Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına re'sen, Cumhuriyet savcısının, katılanın, vekilinin, şüphelinin veya sanığın, müdafiinin veya kanunî temsilcinin istemi üzerine karar verilebilir. (Değişik cümle: 3/11/2016-6754/42 md.) Ancak, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz. (Ek cümle: 3/11/2016-6754/42 md.) Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez. ..." kuralı,

"Bilirkişi raporu, uzman mütalaası" başlıklı 67. maddesinde,

"(3) (Değişik: 3/11/2016-6754/45 md.) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukukî nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz." kuralı yer almaktadır.

24/11/2016 tarih ve 29898 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun;

"Temel ilkeler" başlıklı 3. maddesinde,

"(1) Bilirkişi, görevini dürüstlük kuralları çerçevesinde bağımsız, tarafsız ve objektif olarak yerine getirir.

(2) Bilirkişi, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.

(3) Genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz.

...

(6) Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren sorun açıkça belirtilmeden ve inceleme yaptırılacak konunun kapsamı ile sınırları açıkça gösterilmeden bilirkişi görevlendirilemez.

...

(8) Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi ile bu Sisteme entegre bilişim sistemleri veya yazılımlar vasıtasıyla ulaşılabilen bilgiler veya çözülebilen sorunlar için bilirkişiye başvurulamaz." kuralı;

"Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve görevleri" başlıklı 6. maddesinde,

"(1) Bilirkişilik hizmetlerinin etkin, düzenli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Bilirkişilik Daire Başkanlığı kurulur. Daire Başkanlığı, bir daire başkanı ile yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

(2) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

...

ç) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin uyacağı rehber ilkeleri ve hazırlayacağı raporların standardını belirlemek. ..." kuralı;

"Bilirkişilik sicilinden ve listesinden çıkarılma" başlıklı 13. maddesinde,

"(1) Bilirkişiler, aşağıdaki şartlardan birinin gerçekleşmesi hâlinde sicilden ve listeden çıkarılır: ...

ç) 3 üncü maddede belirtilen temel ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunulması.

...

(2) Birinci fıkranın (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen hâllerde ihlalin niteliğine göre sicilden ve listeden çıkarma yaptırımı yerine uyarma veya bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma yaptırımı uygulanabilir." kuralı;

"Yönetmelik" başlıklı 18. maddesinde,

"(1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler Bakanlık tarafından yürürlüğe konulur. " kuralı yer almıştır.

03/08/2017 tarih ve 30143 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bilirkişilik Yönetmeliği'nin 5. maddesinde, Kanun'un 3. maddesi tekrar edilmiştir.

Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Dairesi Başkanlığının resmi internet sayfasında 07/09/2020 tarihinde yayımlanan dava konusu Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde ise,

"Kusurun tespiti normatif bir değerlendirmeyle mümkündür ve sadece hâkimin yetkisindedir. Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder." düzenlemesine yer verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu ve Bilirkişilik Yönetmeliği'nin yukarıda yer verilen maddeleri incelendiğinde; genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulmasının yasak olduğu görülmektedir.

Bakılan uyuşmazlığın çözümü için, dava konusu "Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder." düzenlemesinde yer alan "kusurluluk konusu"nun, hakimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan bir konu olup olmadığının ortaya konulması gerekmektedir.

Haksız fiil bakımından kusur kavramı incelenecek olursa;

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun, haksız fiil sorumluluğunu düzenleyen genel hüküm niteliğindeki 49. maddesinin birinci fıkrasına göre, kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür. Buna göre, bir kişinin bir başkasının uğradığı zararı tazminle yükümlü tutulabilmesi için bir sorumluluk temelinin bulunması gerekir. Bu itibarla, haksız fiil sorumluluğu kural olarak kusur esasına dayalıdır. Ancak ceza hukukundan farklı olarak, haksız fiil alanında istisnaî olmakla birlikte kusursuz sorumluluk halleri de mevcuttur.

Haksız fiil sorumluluğunda kusurun kast ve ihmal olmak üzere iki türü vardır. Ceza hukukunda eylemin suç teşkil edebilmesi için failin kural olarak kastla hareket etmiş olması gerektiği halde, haksız fiilin gerçekleşmesi bakımından kusurun türü kural olarak önemli değildir. Kusurun varlığı sorumluluk doğurmakta, yokluğu ise sorumluluğu ortadan kaldırmaktadır. Kusurun derecesi ise, tazminat sorumluluğunun doğması bakımından değil, tazminat miktarının belirlenmesi bakımından önemlidir. Tazminat sorumluluğunun doğması için, en hafif ihmal dahi yeterlidir.

Bu konuda Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 03/12/2020 tarih ve E:2019/5890, K:2020/8066 sayılı kararında; "Haksız fiile dayalı tazminat davalarında kusurun belirlenmesi tazminatın doğru tespitinde önemli bir yer tutmaktadır. BK.53.(TBK.74) maddesinde haksız eylemin “kusur” öğesi konusunda hukuk hakimine tanınan yetkiler iki bölüm olup, birincisi “kusur bulunup bulunmadığına”, öteki “kusurun derecesini ve zararın tutarını belirlemeye” ilişkindir. Hakim, kusurun derecesini ve zarar tutarını belirlemede tam bağımsızdır. HMK 266 madde (HUMK 275 md.) hükmüne göre de, kusur oranlarının belirlenmesi teknik değil hukuki bir konudur. Elde edilen teknik bulgulara göre hakim bu oranı belirlemede ihlal edilen kuralları gözönüne almalıdır.

Yukarıda da değinildiği üzere HMK'nın 266. maddesi uyarınca hakim, bilirkişilerce tespit edilen kusur oranları ile bağlı olmayıp kusura ilişkin teknik verileri kendisi değerlendirerek kusur oranlarını kendisi belirlemelidir. Mahkemece yapılacak iş; bilirkişilerce elde edilen teknik verilerin HMK'nın 266. maddesi çerçevesinde mahkeme hakimince değerlendirilerek, olayın oluş şekline göre davacıya ait otobüs sürücüsünün daha fazla ve asıl kusurlu olduğu gözetilerek, sürücülerin kusur oranlarının tespiti ile hasıl olacak sonuca göre karar vermekten ibaret olup, bu nedenle hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir." ifadeleri ile kusur konusunun teknik değil hukuki bir konu olduğu ve kusurun mahkemece belirleneceği belirtilmiştir.

Suç bakımından kusur kavramı incelendiğinde;

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Taksir" başlıklı 22. maddesinin 4. fıkrasında, taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan cezanın, failin kusuruna göre belirleneceği, birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkesin kendi kusurundan dolayı sorumlu olacağı, her failin cezasının kusuruna göre ayrı ayrı belirleneceği kurala bağlanmıştır.

Türk Ceza Kanunu'nun 22. maddesinin gerekçesi şu şekildedir:

"...Taksirle işlenen suçlardan dolayı kusurluluk, bir değerlendirmeyle ancak olay hâkimi tarafından yapılabilir. Bu nedenle, taksirden dolayı kusurluluğun matematiksel olarak ifadesi mümkün değildir. Ancak, normatif değerlendirmeyle hâkim tarafından belirlenen kusurluluk göz önünde bulundurulmak suretiyle, suçun cezasında belli bir oranda indirim yapılabilir.

Taksir dolayısıyla kusurun belirlenmesi normatif bir değerlendirmeyle mümkün olmakla birlikte, somut olayda dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlâl edilip edilmediğinin belirlenmesi açısından bilirkişi incelemesi yaptırılabilir. Örneğin ölümle sonuçlanan bir ameliyat sırasında hastaya yapılan tıbbi müdahalenin tekniğine uygun olarak yapılmış olup olmadığının belirlenmesi açısından bilirkişi incelemesine gerek bulunduğu muhakkaktır. Keza, ölüm veya yaralanma ile sonuçlanan bir trafik kazasında, sürücülerin trafik kurallarına uyup uymadıklarının, hangi trafik kuralının ne suretle ihlâl edildiğinin, trafiğe çıkarılan aracın teknik bakımdan herhangi bir arızasının olup olmadığının belirlenmesi açısından da bilirkişi incelemesi yapılabilir. Ancak, bu durumlarda, bilirkişinin yapacağı inceleme, işin tekniği ile sınırlı olmalıdır. Bunun dışında, bilirkişi tarafından münhasıran hâkimin yetkisinde bulunan kusurluluk konusunda herhangi bir değerlendirme yapılmamalıdır. Aksi yöndeki tutum, bilirkişilik görevinin sınırını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder.

Hâkim, bu teknik veriler çerçevesinde somut olayda failin kusurlu olup olmadığını takdir edecektir. Failin kusurlu bulunması durumunda, kusurun ağırlığı ve diğer sebepleri de göz önünde bulundurmak suretiyle suçun kanuni tanımındaki cezanın alt ve üst sınırı arasında bir cezaya hükmedecektir.

Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda herkes kendi kusuru göz önünde bulundurulmak suretiyle sorumlu tutulur. Taksirli suçun kanuni tanımında belirlenen netice birden fazla kişinin karşılıklı olarak işledikleri taksirli fiiller sonucunda gerçekleşmiş olabilir. Örneğin bir trafik kazasında sürücü ile yaya veya her iki sürücü de taksirle hareket etmiş olabilir. Bu gibi durumlarda neticenin oluşumu açısından her kişinin taksirli fiili dolayısıyla kusurluluğu bir diğerinden bağımsız olarak belirlenmelidir.

Aynı şekilde birden fazla kişinin katılımıyla gerçekleştirilen bir ameliyatın ölüm veya sakatlıkla sonuçlanması durumunda, ameliyata katılan kişiler müştereken hareket etmektedirler. Ancak tıbbın gereklerine aykırılık dolayısıyla ölüm veya sakatlıkla sonuçlanan bu ameliyatta işlenen taksirli suçun işlenişi açısından suça iştirak kuralları uygulanamaz. Kanunun suça iştirake ilişkin hükümleri, kasten işlenen suçlarda suçun işlenişine iştirak eden kişilerin sorumluluk statülerini belirlemektedir. Birden fazla kişinin katılımıyla yapılan ameliyat sırasında meydana gelen ölüm veya sakatlık neticeleri bakımından her bir kişinin sorumluluğu kendi kusuru göz önünde

bulundurulmak suretiyle belirlenmelidir. Bu tespitte diğer kişilerin kusurlu olup olmadığı hususu dikkate alınamaz. ..."

Türk Ceza Kanunu'nun 22. maddesinin gerekçesinde de ifade edildiği üzere, kusur değerlendirmesi ancak hakim tarafından yapılabilir. Bilirkişinin görevi ise, hukuk biliminin dışında kalan, teknik bilgi gerektiren alanda tarafların dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranışlarının varlığı/yokuluğunu tespitle sınırlı olup, bu tespitler üzerine hakim failin kusuruna göre vereceği cezayı takdir edecektir. Buna göre, örneğin bir trafik kazasında aracın hızının tespiti konusunda bilirkişi incelemesi yaptırılabilir ise de trafik kuralının ihlal edilip edilmediğinin tespiti görevi yargı yerine aittir.

Bu konuda, Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 05/09/2013 tarih ve E:2012/19402, K:2013/19286 sayılı kararında,"Taksirle işlenen suçlardan dolayı kusurluluk değerlendirmesi ancak mahkeme hakimi tarafından yapılabilecektir. Bu nedenle 5237 sayılı TCK'da, taksirden dolayı kusurluluğun matematiksel olarak ifadesinden vazgeçilmiştir. Taksir dolayısıyla kusurun belirlenmesi normatif bir değerlendirmeyle mümkün olmakla birlikte, konunun teknik bilgiyi gerektirmesi, hakimin hukuk bilgisiyle sorunu çözemeyeceği durumlarda, bilirkişi incelemesi yaptırılması da gerekebilir, ancak, bu durumlarda dahi, bilirkişinin inceleme yetkisi kusurlulukla ilgili olmayıp, işin tekniği ve norma aykırı davranışın belirlenmesi ile sınırlıdır.

5271 sayılı CMK'nın 62, 63. ve 67. maddelerinde de bilirkişinin atanması, bilirkişi raporu ve uzman mütalaası alınmasına ilişkin düzenlemelere yer verilerek çözümü uzmanlığı özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde bilirkişinin oy ve görüşüne başvurulacağı belirtilmiştir. Ancak, bilirkişi raporlarının mahkemeyi bağlayıcı değil, delilleri değerlendirme vasıtalarından biri olduğu, mahkemelerin gerekçelerini açıklamak suretiyle bilirkişi raporlarına itibar edip etmeme hususunda takdir ve değerlendirme hakkına haiz bulunduğu bilirkişi tarafından münhasıran hakimin yetkisinde bulunan kusurluluk konusunda herhangi bir değerlendirme yapılmaması gerekmekle birlikte, bu yöndeki bir değerlendirmenin de hakimi bağlayıcı bir yönünün bulunmadığı unutulmamalıdır." ifadelerine yer verilmiştir.

Sonuç olarak, haksız fiilde kusur sorumluluğunda, hukuk biliminin dışında kalan, teknik bilgi gerektiren bir alanda konunun uzmanı bilirkişiye başvurularak elde edilen teknik verileri hakimin kendisi değerlendirerek, bir olayda kusurun kasıt veya ihmal derecesinde olduğunu, ihmal derecesinde ise ağır veya hafif ihmal olduğunu ya da olayın tesadüf sonucu ortaya çıkarak kusurdan arındığını tespit edecek, tazminat miktarını buna göre belirleyecektir. Ceza sorumluluğunda da taksirle işlenen suçlardan dolayı kusurluluğun matematiksel olarak ifadesi mümkün olmayıp, ancak, normatif değerlendirmeyle hâkim tarafından belirlenen kusurluluk göz önünde bulundurulmak suretiyle, suçun cezasında belli bir oranda indirim yapılabilecektir.

Bu durumda, Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan "Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder." ibaresinde hukuka aykırılık görülmemiştir.

Bu itibarla, dava konusu düzenlemenin iptali yolundaki Daire kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1. Davalı idarenin temyiz isteminin kabulüne;

2. Dava konusu düzenlemenin yukarıda özetlenen gerekçeyle iptaline ilişkin Danıştay Onuncu Dairesinin temyize konu 11/03/2025 tarih ve E:2021/3687, K:2025/1505 sayılı kararının BOZULMASINA,

3.Yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın anılan Daireye gönderilmesine,

4. Kesin olarak, 07/01/2026 tarihinde oyçokluğu ile karar verildi.

KARŞI OY

X- Temyiz edilen kararla ilgili dosyanın incelenmesinden; Danıştay Onuncu Dairesince verilen kararın usul ve hukuka aykırı bulunmadığı, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenlerinin kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı anlaşıldığından, temyiz isteminin reddi ile temyize konu kararın onanması gerektiği oyuyla, karara katılmıyoruz.